

ЗМІСТ

Розділ I. Поняття, предмет, методи та завдання кримінального права. Наука кримінального права	4
§ 1. Поняття та предмет кримінального права	4
§ 2. Метод кримінального права	6
§ 3. Завдання кримінального права	7
§ 4. Наука кримінального права	9
§ 5. Система позитивного кримінального права	14
Розділ II. Принципи кримінального права	18
§ 1. Принципи законності, рівності громадян перед законом і особистої відповідальності за наявності вини	19
§ 2. Принцип невідворотності кримінальної відповідальності та гуманізму	20
§ 3. Принцип справедливості (індивідуалізації) відповідальності та принцип економії кримінальної репресії	20
Розділ III. Кримінальний закон	22
§ 1. Поняття, значення та завдання кримінального закону	22
§ 2. Джерела кримінального права	23
§ 3. Витоки та формування кримінального законодавства	26
§ 4. Структура кримінального закону	31
§ 5. Тлумачення кримінального закону	34
§ 6. Принципи чинності кримінального закону в просторі та часі	37
§ 7. Чинність кримінального закону за територіальним принципом	38
§ 8. Чинність кримінального закону за національним та універсальним принципами	42
§ 9. Видача злочинців	43
§ 10. Чинність кримінального закону в часі	45
Розділ IV. Поняття злочину	47
§ 1. Законодавче визначення злочину в історичному аспекті	47
§ 2. Злочинне діяння за кримінальним законодавством зарубіжних держав	51
§ 3. Поняття злочину та його ознаки за кримінальним правом України	58
§ 4. Значення ч. 2 ст. 11 КК України для поняття злочину	63
§ 5. Відмінність злочину від інших правопорушень. Класифікація злочинів за кримінальним правом України	65

Розділ V. Кримінальна відповідальність та її підстави	70
§ 1. Поняття кримінальної відповідальності та її реалізація	70
§ 2. Підстави кримінальної відповідальності. Поняття та значення кримінально-правової кваліфікації	73
Розділ VI. Склад злочину	76
§ 1. Поняття і значення складу злочину	76
§ 2. Елементи та ознаки складу злочину	80
§ 3. Види складів злочинів	82
Розділ VII. Об'єкт злочину	86
§ 1. Поняття та значення об'єкта злочину	86
§ 2. Класифікація об'єктів злочинів	90
§ 3. Предмет злочину	92
Розділ VIII. Об'єктивна сторона складу злочину	94
§ 1. Поняття та ознаки об'єктивної сторони складу злочину	94
§ 2. Суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність)	95
§ 3. Наслідки злочину	97
§ 4. Причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням та наслідками	99
§ 5. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу злочину	105
Розділ IX. Суб'єкт злочину	108
§ 1. Поняття суб'єкта злочину	108
§ 2. Осудність як ознака суб'єкта злочину. Поняття обмеженої осудності	112
§ 3. Неосудність та її кримінально-правове значення	114
§ 4. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність	118
§ 5. Спеціальний суб'єкт злочину	121
§ 6. Кримінальна відповідальність за злочини вчиненні в стані сп'яніння	124
Розділ X. Суб'єктивна сторона складу злочину	127
§ 1. Поняття і значення суб'єктивної сторони складу злочину	127
§ 2. Поняття та зміст вини	128
§ 3. Умисел і його види	132
§ 4. Необережність і її види	139
§ 5. Злочин зі складною виною	144
§ 6. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу злочину	146
§ 7. Помилка та її кримінально-правове значення	149

Розділ XI. Стадії вчинення злочину	155
§ 1. Поняття та види стадій вчинення злочину	155
§ 2. Закінчений та незакінчений злочин	157
§ 3. Готовання до злочину	158
§ 4. Замах на злочин	160
§ 5. Добровільна відмова від вчинення злочину	161
Розділ XII. Співучасть у злочині	163
§ 1. Поняття співучасті у злочині	163
§ 2. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки співучасті	164
§ 3. Форми співучасті у злочині	167
§ 4. Види співучасників злочину	169
§ 5. Причетність до злочину	175
Розділ XIII. Множинність злочинів	178
§ 1. Поняття та характерні ознаки множинності злочинів	178
§ 2. Одиничний злочин	178
§ 3. Форми множинності злочинів	180
Розділ XIV. Обставини, що виключають злочинність діяння	186
§ 1. Поняття та види обставин, що виключають злочинність діяння	186
§ 2. Необхідна оборона	187
§ 3. Уявна оборона	191
§ 4. Затримання особи, що вчинила злочин	192
§ 5. Крайня необхідність	194
§ 6. Фізичний та психічний примус	197
§ 7. Виконання наказу або розпорядження	198
§ 8. Діяння, пов'язане з ризиком	200
§ 9. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації	202
Розділ XV. Звільнення від кримінальної відповідальності	204
§ 1. Поняття звільнення від кримінальної відповідальності та його види	204
§ 2. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям	206
§ 3. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з при миренням винуватого з потерпілим	207
§ 4. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку передачею особи на поруки	208

§ 5. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки	209
§ 6. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності	210
§ 7. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності	213
Розділ XVI. Поняття та мета покарання	216
§ 1. Поняття та ознаки кримінального покарання.	216
§ 2. Мета покарання	217
Розділ XVII. Система покарань та їх види.	220
§ 1. Поняття системи кримінальних покарань та її значення	220
§ 2. Види покарань	222
XVIII. Призначення покарання	239
§ 1. Загальні засади призначення покарання	239
§ 2. Призначення покарання за незакінчений злочин та злочин вчинений у співучасті	251
§ 3. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом	253
§ 4. Призначення покарання за сукупністю злочинів	254
§ 5. Призначення покарання за сукупністю вироків	255
§ 6. Правила складання покарання та зарахування строку попереднього ув'язнення	256
§ 7. Обчислення строків покарання.	258
Розділ XIX. Звільнення від покарання та його відбування	259
§ 1. Загальна характеристика звільнення від покарання та його відбування	259
§ 2. Звільнення від відбування покарання з випробуванням	261
§ 3. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років	263
§ 4. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку	265
§ 5. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання	267
§ 6. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким.	268
§ 7. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років	271
§ 8. Звільнення від покарання за хворобою	273
§ 9. Звільнення від покарання на підставі акта амністії або помилування	275

Розділ ХХ. Судимість	278
§ 1. Поняття судимості, її кримінально-правові та загальноправові наслідки	278
§ 2. Погашення та зняття судимості	279
Розділ ХXI. Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування	282
§ 1. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру	282
§ 2. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру	286
§ 3. Примусове лікування	288
Розділ ХXII. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх	289
§ 1. Загальні положення щодо кримінальної відповідальності неповнолітніх	289
§ 2. Звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх із застосуванням примусових заходів виховного характеру	291
§ 3. Особливості покарання неповнолітніх за вчиненні злочини	294
§ 4. Звільнення від покарання неповнолітніх	298
§ 5. Погашення та зняття судимості щодо осіб, які вчинили злочин до досягнення 18-річного віку	301
Розділ ХXIII. Основні риси кримінального права іноземних країн	303
§ 1. Кримінальне право країн романо-германської правової сім'ї	303
§ 2. Кримінальне право країн загального права	306
§ 3. Кримінальне право мусульманських країн	309
§ 4. Кримінальне право держав Далекого Сходу	312